

Läkemedel som inte automatiskt byts ut på apotek

Fastställd december 2025 av Läkemedelskommittén i Västra Götalandsregionen. Giltig t.o.m. december 2027.

Rekommendationer, inklusive bedömd utbytbarhet, för generiska läkemedel på recept som inte byts ut automatiskt på apotek. Terapirådet gäller läkemedel med indikation epilepsi samt vissa immunhämmande läkemedel.

Terapirådet är avstämt med terapigrupp Smärta och terapigrupp Psykiatri.

Sammanfattning

Epilepsiläkemedel och vissa immunhämmande läkemedel omfattas inte av automatisk utbytbarhet på apotek. Detta kan medföra att patienter står helt utan viktiga läkemedel i samband med restnoteringar. Skriv därför **”Vid restnotering utbytbart till synonym med samma beredningsform”** på receptet i doseringsfältet om du som förskrivare bedömer att det är rimligt utifrån specifikt läkemedel och patientindividuella faktorer. I många fall finns mycket liten källa till oro vid byte mellan olika generika även om de inte klassats som utbytbara av Läkemedelsverket. När automatisk generisk utbytbarhet inte kan tillämpas är det viktigt att du som förskrivare aktivt gör säkra och kostnadseffektiva val!

Generella rekommendationer

Ett antal läkemedel med neurologisk användning omfattas inte av automatisk generisk utbytbarhet. Detta gäller särskilt läkemedel mot epilepsi där Läkemedelsverket har ett undantag från utbytbarhet, se [utbytbarhetslista](#). Generiska läkemedel ger som regel lägre behandlingkostnad än originalprodukter. Stora prisskillnader kan även förekomma mellan olika generika. Gör därför kostnadseffektiva val vid nyinsättning, dosändring och receptförnyelse.

Vid restnotering av icke utbytbara läkemedel är risken stor att patienten inte får ett nödvändigt läkemedel. För att säkerställa att patienter inte blir utan läkemedel vid restsituationer och för ekonomisk hållbarhet rekommenderas därför att byte till synonymt läkemedel med samma beredningsform *kan ske i vissa situationer och avseende vissa läkemedel* utan generisk utbytbarhet. Specifikt rekommenderas:

- Alla epilepsiläkemedel kan bytas mot synonymt läkemedel om de används på annan indikation än epilepsi (t.ex. smärta eller migrän). Vid receptförskrivning väljs då det för tillfället billigaste tillgängliga läkemedlet och receptet förses med texten **”Utbytbart till synonym med samma beredningsform”** i doseringsfältet.
- När epilepsiläkemedel ges inom slutenvård används det synonyma läkemedel som finns på avdelningen, se [anvisning](#) från terapigrupp.
- För levetiracetam, gabapentin, pregabalin och lamotrigin är Orion förstahandsalternativ (se [REKlistan](#)) baserat på leveranssäkerhet och pris. För karbamazepin rekommenderas Hermolepsin Retard.
- Välj generiskt lakosamid eftersom det är väsentligt billigare än originalet Vimpat.
- Takrolimus och mykofenolat som används på annan indikation än transplantation förskrivs som billigaste generiska läkemedel.

Förskrivning av icke utbytbara epilepsiläkemedel på indikation epilepsi

Följande gäller om det inte finns särskilda skäl att undvika utbyte av läkemedel (t.ex. negativa erfarenheter av tidigare byte, inlärningssvårigheter, autism, psykiatrisk samsjuklighet):

- Epilepsiläkemedel med stort terapeutiskt fönster och gynnsamma farmakologiska egenskaper¹ kan bytas fritt. Dessa läkemedel är:
 - Etosuximid
 - Lakosamid
 - Levetiracetam
 - Gabapentin
 - Pregabalin
- Vid förskrivning av läkemedel ovan förses receptet med texten "**Vid restnotering utbytbart till synonym med samma beredningsform**" i doseringsfältet. Då kan apoteket vid restnotering byta till en produkt som är tillgänglig.
- I öppenvård rekommenderas inte byte till synonymläkemedel för substanserna fenytoin och karbamazepin om dessa används mot epilepsi. Detta p.g.a. snäva terapeutiska intervall.
- För övriga godkända epilepsiläkemedel är det oftast rimligt att byta till synonym vid restnotering. Individuellt ställningstagande behöver göras utifrån vilka alternativ som finns (inkl. licensförskrivning) innan receptet förses med sådan anvisning. Att stå helt utan läkemedel är det sämsta alternativet och ska undvikas.
- För licensläkemedel får apotek göra byte till tillgänglig vara först efter kontakt med förskrivaren. För att underlätta vid såväl restsituationer som initial licensansökan är det därför bra att förse receptet med texten "**Utbytbart till synonym med samma beredningsform**". Apoteket kan då göra ny ansökan och hänvisa till tidigare godkänd licens om det uppstår en restnotering på beviljat läkemedel under året.

Referenser

1. [Brittiska läkemedelsmyndigheten](#)
2. [Janusinfo expertgruppsutlåtande](#)